

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n ja valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n ja valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 243/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Kari Parkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- toimitusjohtaja Pauli Heikkilä, Finnvera Oyj
- varatoimitusjohtaja Tapani Pulli, Meyer Turku Oy
- Head of Structured Finance Jari Hänninen, Nokia Oyj
- johtava asiantuntija Tommi Toivola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annettua lakia, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ja valtion vientitakuista annettua lakia.

Viennin edistämiseksi ja vienninrahoitusjärjestelmän kilpailukykyisen toiminnan turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan korotettaviksi Suomen Vientiluotto Oy:n vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta ja Finnvera Oyj:n myöntämien vientitakuiden enimmäisvaltuutta. Tarkoituksena on edistää suomalaisten pääomatavaravientiä harjoittavien yritysten viennin rahoituksen kilpailukykyä ja siten parantaa niiden mahdollisuuksia saada vientihankkeita.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin säännöksiä niistä edellytyksistä, joiden täytyessä luottomuotoista vienninrahoitusta ja korontasauksista koskeva toiminta edistää Suomen taloudellista kehitystä.

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2016 vp

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finnvera Oyj:n varainhankinnan joustavoittamiseksi ja kohtuullisten lainaehdojen varmistamiseksi valtion talousarviosta voitaisiin myöntää pääasiallisesti lyhytaikaista lainaa sellaisessa rahoitusmarkkinoiden toiminnan tilanteessa, jossa Finnvera Oyj ei kykenisi hankkimaan varoja kohtuullisilla ehdoilla.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään joulukuussa 2016.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset. Valtion erityisrahoitusyhtiö Finnveran vienti- ja alusluottojen myöntämisen enimmäisvaltuutta esitetään korotettavaksi 13 miljardista 22 miljardiin euroon ja korontasausvaltuutta korotettavaksi samoin 13 miljardista 22 miljardiin euroon. Lisäksi vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyiden yhteenlaskettua vastuuta ehdotetaan nostettavaksi 19 miljardista 27 miljardiin euroon ja erityisriskinoton valtuutta 3,5 miljardista 5 miljardiin euroon. Valtion talousarviosta voitaisiin myöntää Finnvera Oyj:lle pääasiallisesti lyhytaikaista lainaa sellaisessa rahoitusmarkkinoiden toiminnan tilanteessa, jossa yhtiö ei kykenisi hankkimaan varoja kohtuullisilla ehdoilla. Lainan määräksi esitetään 3 miljardia euroa.

Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan, jonka mukaan vienninrahoituksen elementit ja taso asetetaan keskeisten kilpailijamaidemme tasolle. Tavoitteen saavuttamisen mahdollistamiseksi tulee valtion takauslimiittiä sekä vientiluotto- ja korontasausvaltuutta nostaa. Tällä turvataan suomalaisten vientiyriyten OECD-ehtoinen rahoitus ja siten tasapuoliset kilpailun lähtökohdat keskeisissä verrokkimaissamme toimiviin yrityksiin nähden.

Kysynnän kasvu. Valtion osallistuminen viennin rahoitukseen on kasvanut kysyntävetoisesti. Viennin vaikeuksien vuoksi hallitus ja eduskunta ovat pitäneet vientihankkeiden rahoitusta tärkeänä, ja viennin edellytykset on haluttu turvata. Talousvaliokunta on viimeksi käsitellyt Finnveran valtuuksia koskevia muutoksia kuluvan vuoden keväällä (TaVM 1/2016 vp — HE 144/2015 vp). Tuolloin valtuuksien kasvattamisen perustana olivat arviot pitkäaikaisen viennin rahoituksen kysynnän kasvusta. Toteutunut kysyntä on kuitenkin ylittänyt ennakoarviot.

Kysynnän odottamattoman voimakkaan kasvun taustalla on useita eri tekijöitä, mutta eräs merkittävä niistä on luottolaitoksiin kohdistuva sääntelyn kiristyminen, erityisesti vakavaraisuuden ja riskinoton suhteen. Nämä ovat vähentäneet pankkien mahdollisuuksia tarjota pitkäaikaista vientirahoitusta. Finnveran rahoituksen lisääntynyttä kysyntää onkin perusteltu erityisesti markkina-puutteella.

Valiokunta pitää selvitettyinä, että kilpailluilta rahoitusmarkkinoilta ei ole nykyisellään saatavissa riittävästi rahoitusta erityisesti pitkäaikaista rahoitusta edellyttäviin vientihankkeisiin ja että suuria vientihankkeita on vaikea toteuttaa, mikäli myyjä ei pysty järjestämään rahoitusta kilpailukykyisin ehdoin. Ilmiö ei koske vain Suomea, vaan tästä on nähtävissä merkkejä muuallakin.

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2016 vp

Riskit. Valiokunta pitää hallituksen esityksen mukaisia muutoksia perusteltuina kiinnittäen kuitenkin huomiota siihen, että vastuiden korotusten myötä myös riskit mahdollisista tappioista kasvavat. Finanssikriisin seurauksena valtio aloitti viennin suoran luotottamisen ensi vaiheessa valtion talousarvion kautta. Kun toiminta vakinaistettiin, se siirrettiin Finnveran tehtäväksi valtion taatessa Finnveran varainhankinnan. Tämän ratkaisun vuoksi vastuiden määrä ei ilmene suoraan talousarviosta, kuten ei sekään, että takausten ja vastuiden määrä on kasvanut nopeasti.

Erityisen riskin muodostaa korkotason kääntyminen nousuun: korontasaukseen liittyvän korkoriskin varalta on vaikeaa suojautua. Toisaalta on todettava, että tähän saakka riskejä on kyetty hallitsemaan ja valtio on varautunut erilaisin puskurein mahdollisesti realisoituihin tappioihin. Valtion riskiä arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon, että sellaisetkin hankkeet, joissa riski realisoituu, ovat pääsääntöisesti jossain muussa muodossa (verotulot, työllisyys) tuottaneet yhteiskunnalle myös tuloja.

Viennin tukimekanismien kehittäminen. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun huoleen, kuinka pienet ja keskisuuret yritykset pystyisivät nykyistä tehokkaammin käyttämään julkisesti tuettuja vienninedistämisinstrumentteja. Nykyisellään pääosa viennin rahoituksesta keskittyy kapeaan teollisuudenalasektoriin, mikä johtuu osin vientimme kokonaisuuden kapeudesta. Talousvaliokunta edellyttää, että valtioneuvosto toimittaa sille selvityksen uusista, pienten ja keskisuurten yritysten erityispiirteet huomioivista vienninrahoitusinstrumenteista, joihin valiokunnan asiantuntijakuulemisessakin viitattiin.

Valiokunnalle on toimitettu alustavia päätelmiä selvityksestä viennin rahoitusjärjestelmän toiminnasta, vaikuttavuudesta ja riskeistä. Talousvaliokunta on aikaisemmin viitatussa mietinnössään TaVM 1/2016 vp edellyttänyt, että selvityksessä kiinnitetään huomiota mm. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksessa (1/2015; Viennin rahoitus) esille nostettuihin seikkoihin.

Selvityksessä onkin kiinnitetty osin huomiota samoihin seikkoihin kuin talousvaliokunta edellä mainitussa mietinnössään. Talousvaliokunta edellyttää, että valtioneuvosto toimittaa sille selvityksen siitä, kuinka VTV:n ja selvityksen mukaiset toimenpide-ehdotukset on otettu huomioon erityisrahoitusyhtiön ohjauksessa ja valvonnassa.

Kansainvälinen kehitys. Kaikissa OECD-maissa ja kehittyvässä vientimaissa on jonkinlainen julkisesti tuettu vienninrahoitusjärjestelmä. Kansantalouden koko, viennin rahoittamiseen käytettävissä olevat varat, poliittiset painotukset sekä rahoituslaitosten tehtävät ja asema vaikuttavat kuitenkin siihen, millainen vienninrahoitusjärjestelmä kussakin maassa on.

Suomessa on nopealla aikataululla mukauduttu viennin rahoituksen tarpeisiin ja muutoksia on tehty tiheästi. Tukivaltuuksia on nostettu, jotta rahoituksen puute ei muodostaisi estettä viennille. Rahoituksessa on kannustettu erityisriskinottoon, ja mahdollisuudet siihen olisivat olleet suuremmat kuin toteutunut rahoitus on ollut. Viennin rahoitusjärjestelmä on tässä mielessä ollut kilpailukykyinen, ja kysyntään on pystytty vastaamaan.

Talousvaliokunta yhtyy edellä mainitun selvityksen alustaviin päätelmiin, joiden mukaan valtion merkittävän roolin viennin rahoituksessa ei tule olla pysyvä ja tulee varmistaa, ettei valtion rooli muodostu tosiasiallisesti markkinapuutteen ylläpitäjäksi. Kun poikkeusolojen perusteella julkis-

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2016 vp

ten toimijoiden roolia on vahvistettu, olisi rahoitusmarkkinoiden normalisoituessa pystyttävä palaamaan aiempaan normaaliin rahoitusvolyyymiin.

Talousvaliokunta tähdentää edelleen, että Suomen tulee kansainvälisissä yhteyksissä myötävaikuttaa siihen, että vienninrahoitusta kehitetään markkinaehtoisesti toimiviksi ja tasapuoliset kilpailunedellytykset varmistaviksi järjestelmiksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 243/2016 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 1.12.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Juhana Vartiainen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller